

ECHO

Świdwina

W numerze:

- Z historii ziemi świdwińskiej
- Odszedł generał Olszewski
- O bluesie w Brodnicy
- Rocznica zdobycia Świdwina
- Świdwin pomaga uchodźcom
- VIII Turniej Walasa
- Ciućka o Elisabeth Cruciger
- Nagrody dla sportowców i trenerów

GAZETA PROMOCYJNA WYDAWNICTWA ADAM MARSZAŁEK

2022, nr 273/274

ISSN 1428-2186

NAKLAD 5000 EGZ.

ŚWIDWIŃSKIE KAZIUKI WILEŃSKIE

Ulicami miasta przeszedł barwny pochód. Na jego czele zgodnie z tradycją szli kuglarze i przebierańcy. Nawiązaliśmy w tym sposób do kilkusetletniej tradycji pochodów wileńskich.

Tradycyjnie w pierwszej dekadzie marca w Świdwinie odbyły się Kaziuki Wileńskie. To wyjątkowa impreza organizowana nieprzerwanie od 30 lat z inicjatywy Świdwińskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Byłych Kresów we współpracy ze Świdwińskim Ośrodkiem Kultury i lokalnymi samorządami.

Kiermasz trwał od 4 do 6 marca. W centrum miasta Świdwin stały dziesiątki straganów z wyrobami rzemiosła ludowego i artystycznego, wędlinami, chlebami, serami, miodami, obwarzankami i kaziukowymi piernikowymi sercami.

W ciągu trzech dni imprezy odbyły się występy artystyczne, spotkania autorskie, orszak króla Kazimierza i msza święta. Po raz pierwszy zorganizowano również konkurs kulinarny na potrawę kresową. Nie lada gratką dla miłośników wileńskich smaków okazało się wielkie gotowanie z **Matusem Gessler**em i degustacja przysmaków kresowych.

Patronat honorowy nad XXX Kaziukami Wileńskimi w Świdwinie objął członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego **Stanisław Wziątek**. UM

ROZMOWY PRZY OKRĄGŁYM STOLE

dyrektor OSW dr **Adam Eberhardt**, prezes Marszałek Publishing Group dr **Adam Marszałek**, szef Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych prof. dr hab. **Edward Halizak**, szef Katedry Studiów Regionalnych i Globalnych Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego dr hab. **Jakub Zajączkowski** i wielu innych polskich uczonych reprezentujących najważniejsze ośrodki naukowe w Polsce. Wydarzeniem towarzyszącym obradom było odsłonięcie projektu pocztówki Poczty Polskiej przygotowanego z okazji obchodzonego święta.

B.P.

Z okazji 30. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Azerbejdżanem Ośrodek Studiów Wschodnich we współpracy z Centrum Analiz i Stosunków Międzynarodowych Azerbejdżanu zorganizował rozmowy przy okrągłym stole o charakterze dyplomatycznym i naukowym. Obrady rozpoczęły przemówienia wiceministra spraw zagranicznych RP **Marcina Przydacza** i wiceministra spraw zagranicznych Azerbejdżanu **Khalafa Khalafowa**, w których podkreślili najważniejsze aspekty rozwoju współpracy między reprezentowanymi przez siebie państwami. Wśród gości znaleźli się również ambasador Azerbejdżanu w Polsce **JE Nargiz Gurbanova**, dyrektor CAiSM **JE Farid Shafiyev**,

77. ROCZNICA ZDOBYCIA ŚWIDWINA

3 marca 2022 r. w 77. rocznicę zdobycia Świdwina w uroczystości na Placu Konstytucji 3 Maja udział wzięli przedstawiciele samorządów: burmistrz **Piotr Feliński**, zastępca burmistrza **Beata Ociepa**, starosta świdwiński **Mirosław Majka**, przewodnicząca Rady Miasta **Monika Stępnia**k, radni Rady Miasta, przedstawiciele 1. Skrzydła Lotnictwa Taktycznego i 21. Bazy Lotnictwa Taktycznego w Świdwinie, dyrektorzy świdwińskich

placówek oświatowych, społeczność szkolna i przedszkolna oraz mieszkańcy miasta.

Kompania honorowa 21. BLT pod dowództwem por. **Marcina Mięśniaka** oddała salwę honorową. Po odśpiewaniu hymnu państwowego i minucie ciszy burmistrz **Piotr Feliński** w krótkim przemówieniu przypomniał historię zdobycia Świdwina i zaapelował do mieszkańców o życzliwość i empatię w tym trudnym czasie wobec siebie oraz narodu ukraińskiego. Po odczyta-

niu Apelu Pamięci pod pomnikiem Poległym Pomordowanym Żołnierzom i Ofiarom Faszyzmu i Stalinizmu złożone zostały wieńce w hołdzie walczących o świdwińskie ziemie oraz walczącej Ukrainy. Przed Urzędem Miasta wywieszona została ukraińska flaga.

UM

PROFESOR W RADZIE

O możliwości poszerzenia współpracy pomiędzy śląskimi politologami a firmami skupionymi w Marszałek Publishing Group prezes dr **Adam Marszałek** rozmawiał z profesorem **Waldemarem Wojtasikiem**, Prodziekanem ds. Badań Naukowych i Umiejdzynarodowienia Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego. W trakcie wizyty w Wydawnictwie dyrektor **Iwona Nadolska-Bartosia** wręczyła Panu Profesorowi powołanie w skład Rady Naukowej kwartalnika *Copernicus. Political and Legal Studies*. D.K.

UMOWA Z SGGW

Prezes Wydawnictwa Adam Marszałek omówił z wicedyrektor Instytutu Nauk Socjologicznych i Pedagogiki Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie dr **Iwoną Błaszczak** zasady współpracy przy współwydawaniu przez tą prestiżową uczelnię dwóch kwartalników: „Kultura i Edukacja” oraz „The New Educational Review”. K.G.

WIZYTA AMBASADORA TAJLANDII

Z roboczą wizytą przygotowawczą do IX Międzynarodowego Kongresu Azjatyckiego przyjechała do Torunia delegacja ambasady Tajlandii w Polsce: Chargé d'Affaires a.i. **Jeerasak Pomsuwan** oraz I Sekretarz **Tohpong Smiti**. Wraz z dyrektorem Departamentu Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego **Sylwią Tubielewicz-Olejnik**, prezesem Marszałek Publishing Group dr **Adamem Marszałkiem** oraz specjalistką departamentu **Karoliną Chojnącką** zostały omówione szczegóły współpracy ekonomicznej i kulturowej ambasady w ramach Kongresu. Podczas rozmów uzgodniono wspólną organizację forum inwestycyjnego dla polskich i tajskich przedsiębiorców. B.P.

SUKCESY TANCERZY KLUBU OMEN

Formacje taneczne z Klubu Tańca i Fitness OMEN z Połczyna-Zdroju i Świdwina na Mistrzostwach Polski i Pucharze Polski WADF Sulęcina 2022 ponownie zostały najlepsze w Polsce. Startujące w kategoriach *streetdance fusion show* oraz *popdance fusion show* uplasowały się na czołowych pozycjach:

- 2 miejsce – popdance juniorzy – CK Połczyn Zdrój,
- 3 miejsce – popdance juniorzy – Omen Świdwin,
- 5 miejsce – popdance dzieci – Omen Świdwin,
- 1 miejsce – streetdance mini formacja – Omen Świdwin,
- 1 miejsce – streetdance formacja – CK Połczyn Zdrój.

UM

DOKTORAT HONOROWY MARIANA TURSKIEGO

23 marca w Lublinie odbyła się poruszająca uroczystość nadania tytułu *doktora honoris causa* Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej **Marianowi Turskiemu**, wybitnemu działaczowi społecznemu, twórcy Muzeum Polin, szefowi działu historycznego tygodnika „Polityka”. Inicjatorką nadania tytułu była prof. dr hab. **Iwona Hofman**, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS.

blicysta i człowiek – instytucja, autorzytet integralny w skali międzynarodowej.

Recenzenci w postępowaniu: prof. **Antony Polonsky**, **Dariusz Stola**, **Konrad Zieliński**, a także laudatorka, prof. **Iwona Hofman** podjęli próbę określenia *credo* Turckiego, przyznając pierwszeństwo takiej wypowiedzi Doktora Honorowego: empatia, współczucie, to dwie najważniejsze rzeczy w życiu.

Marka Edelmana, według którego największą wartością jest życie, które bywa, trzeba oddać za wolność. Wykład został przyjęty owacjami na stojąco.

W uroczystości wzięło udział ponad 200 gości reprezentujących instytucje i gremia bliskie Turskiemu oraz wielu przyjaciół, m.in. z redakcji „Polityki”, Muzeum Polin, Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny. Obecni byli m.in.: ambasadorowie Belgii i Królestwa Niderlandów **Michael Schudrich**, naczelny rabin Polski **Krzysztof Żuk**, prezydent Lublina **Adam Bodnar**, **Hanna Machińska**, prof. dr hab. **Jerzy Duszyński**, Prezes PAN **Jerzy Baczyński**, **Piotr Wiślicki**, **Zygmunt Stępiński** oraz liczne grono wybitnych naukowców.

Dla społeczności Uniwersytetu uroczystość stała się manifestacją wspólnoty wartości, które wyznaczają drogę życia Mariana Turckiego.

W uchwale Senatu Uniwersytetu znalazło się następujące uzasadnienie przyznania najwyższej godności akademickiej: „za szlachetne wypełnianie misji strażnika pamięci wspólnej polsko-żydowskiej historii, przywracanie wiary w sprawczą siłę wolnego słowa oraz głęboki moralny wymiar przykazania Nie bądź obojętny!, które staje się uniwersalnym ludzkim zobowiązaniem wobec bliźnich i świata”. Tym samym w uchwale, a także w laudacji znalazło się wyraźne nawiązanie do ról i zadań, które Marian Turcki realizuje jako pu-

Dyplom Doktora Honorowego wręczył prof. dr hab. **Radosław Dobrowolski**, rektor UMCS. Odczytano listy gratulacyjne przesłane przez Marszałka Senatu **Tomasza Grodzkiego** oraz premiera **Mateusza Morawieckiego**.

Marian Turcki wygłosił *Lectio doctoris* pt. „Dlaczego Powstanie wybuchło tak późno?”, przedstawiając sytuację mieszkańców Getta Warszawskiego. W wykładzie nawiązał do toczącej się wojny w Ukrainie: obrońcy Ukrainy tworzą teraz własną „Pieśń o Rolandzie”. Turcki przywołał również zdanie

opr. Iwona Hofman,
fot. Maciej Kaczanowski

POZNAŃSKA KONFERENCJA POLITOLOGÓW

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Komitet Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk byli organizatorami ogólnopolskiej konferencji zatytułowanej „Uwarunkowania rozwoju dyscypliny nauk o polityce i administracji oraz politologicznych kierunków studiów w Polsce”. Uczestnikami tego spotkania naukowego byli członkowie Komitetu Nauk Politycznych PAN, członkowie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz wiele przedstawicieli dyscypliny nauk o polityce i administracji polskich uniwersytetów.

W Prezydium konferencji zasiedli: przewodniczący KNP PAN prof. **Tadeusz Wallas**, gospodarz spotkania dziekan WNPiD UAM prof. **Andrzej Stelmach**, przewodniczący ZG PTNP prof. **Arkadiusz Żukowski** oraz prof. **Grzegorz Janusz**.

W konferencji aktywnie uczestniczyli: prof. **Łukasz Gacek**, prof. **Magdalena Musiał-Karg**, dr **Natasza Lubik-Rączek**, prof. **Joanna Marszałek-Kawa**, prof. **Adam Szymański**.

W kularach konferencji ożywione dyskusje z profesorem **Joanną Marszałek-Kawą** prowadzili m.in.: prof. **Artur Laska**, dr **Maciej Hartliński**, prof. **Jarosław Nocoń**, prof. **Agnieszka Turska-Kawa** i prof. **Jolanta Itrich Drabarek**.

Zdaniem wszystkich uczestników poznański ośrodek politologiczny na czele z dziekanem Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa prof. **Andrzejem Stelmachem** wzorowo zorganizował konferencję zarówno pod względem merytorycznym, jak i logistycznym. Najwięcej uwagi uczestnicy spotkania poświęcili propozycji utworzenia nowych dyscyplin naukowych na bazie politologicznych specjalności.

J.M.-K.

PODZIĘKOWANIE W sobotę 26 marca zaczęła mnie na ulicy znajoma z widzenia, starsza wiekiem świdwinianka. Po kilku miłych słowach o moich tekstach zamieszczanych w „Echu Świdwina”, których – jak twierdzi – jest wierną czytelniczką, powiedziała: *W tygodniu przechodząc obok Starostwa, potknęłam się i upadłam. Nie mogłam się podnieść. Jeden z przejeżdżających obok samochodów zatrzymał się, wyskoczył młody człowiek i zaopiekował się mną. Byłam bardzo poruszona, bo o młodzieży tak różne słyhać opinie. Jak się dowiedziałam, tym młodym człowiekiem był **Kacper Rzepkowski** i chciałam tą drogą serdecznie mu podziękować.*

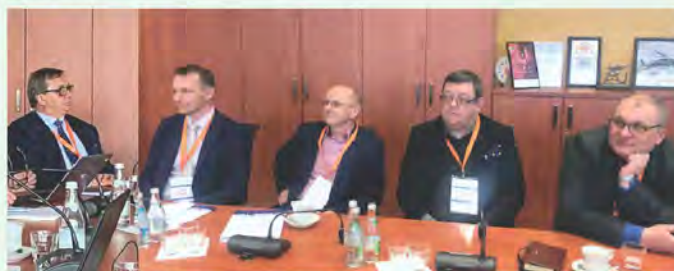
Zbigniew Czajkowski

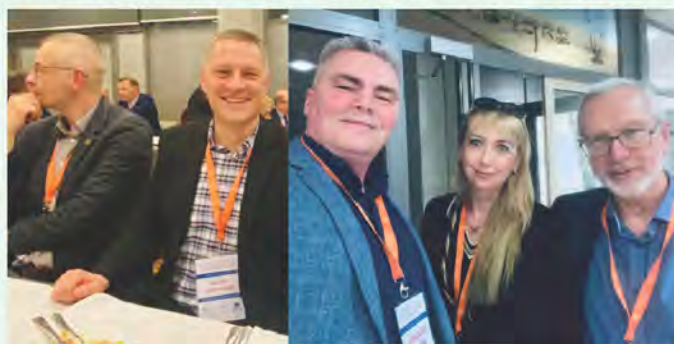
Prof. **Agnieszka Łukasik-Turecka**, prof. **Renata Podgórska**, prof. **Tomasz Czapiewski**, prof. **Mariusz Kulczyński**, prof. **Waldemar Wojtasik**, prof. **Agnieszka Turska-Kawa**, prof. **Andrzej Mania**.

Prof. **Stefan Dudra**, ks. prof. **Janusz Węgrzecki**, prof. **Jolanta Itrich Drabarek**, prof. **Jarosław Nocoń**, prof. **Mirosław Karwat**, prof. **Andrzej Dubicki**, dr **Agata Włodarska**.

Dr **Adam Marszałek**, prof. **Adam Drosik**, prof. **Lech Rubisz**, prof. **Robert Alberski**, prof. **Dariusz Skrzypiński**.

ŚWIDWIN DLA UCHODźCÓW

Brama wjazdowa do Szkoły Podstawowej nr 2 udekorowana flagą polską i ukraińską. W auli w godzinach 15.00–17.30 są przyjmowane dary dla dotkniętych wojną Ukraińców. Byłem tam, bo jak każdy współczujący nieszczęściu jakie spotkało ten Naród, zanieśliem trochę niezbędnych artykułów.

Szefostwo magazynu darów. Pastor Adam Ciucka i ks. Rafał Figiel

W auli rejdach, trwa przyjmowanie, sortowanie i spisywanie otrzymanych darów. Pracują wolontariusze z świdwińskiego liceum, szkół podsta-

Wolontariusze przy pracy

wowych oraz młodzieżowej rady miasta. Wiele pomocy udzielają również dyrekcje, nauczyciele i uczniowie świdwińskich podstawówek. Moje artykuły przyjęła radna **Krystyna Kondracka** i przekazała je wolontariuszom, którzy je segregują. Zaangażowani są też inni radni, między innymi **Krzysztof Olszewski** i **Mirosław Dereń**. Wiceburmistrz miasta **Beata Ociepa**, z zawodu farmaceutka, pomaga sortować rzeczy medyczne. Krystyna Kondracka napisała na Facebooku, że głównodowodzącym jest ksiądz **Rafał Figiel** wspierany przez pastora **Adama Ciuckę**, „a ja, czyli Justyna jestem ich zastępcą”.

Na Facebooku mnóstwo apeli o potrzebny sprzęt kuchenny, meble, wózki, ubrania dla uchodźców rozlokowanych w świdwińskich rodzinach i dwóch kościołach: w Zborze Chrystusa Dobrego Pasterza i katolickiej parafii św. Michała która jest i moją parafią, gdzie posługuje ks. Rafał.

Rozpakowanie samochodu z niemieckimi darami

Młodzież z Zespołu Szkół Rolniczych przygotowuje halę sportową na przyjęcie uchodźców

Piszę do pastora Adama emaila z prośbą o informacje dot. uchodźców, odpowiada: „W tej chwili magazyn w SP 2 obsługuje około dwustu osób z miasta i okolicznych gmin. Cały czas szukamy mieszkań, domów, chętnych przyjąć uchodźców. Nie prowadzimy statystyk, ale udało się znaleźć lokum dla około stu osób. Właśnie wiozę pomoc humanitarną w imieniu miasta Świdwin dla miasta Łuck”.

Niesamowicie przygnębiające wrażenie zrobił na mnie widok nowej hali sportowej w Zespole Szkół Rolniczych, niemal cała zastawiona łózkami. Jest tymczasowym „domem” dla 60–70 osób (liczba ta jest płynna). Jestem pełen podziwu dla dyrekcji i nauczycieli, że w tak trudnych warunkach (szkoła normalnie funkcjonuje) zapewnili dach nad głową i wyżywienie dla tylu osób.

Znajomi **Iza** i **Roman Markowie** przyjęli rodzinę ukraińską, mamę z córką. Iza, gdy ją spotkałem, była poirytowana formalnościami urzędniczymi – tego wyższego szczebla. Ostatnio na Facebooku zamieściła komentarz: „Dziś moja 14-letnia gościni zapisana została do SP 4 [...]. Dyrekcja bardzo otwarta, wielkie dzięki; ważne, że w klasie już jest inna dziewczynka ukraińska”. Później napisała: „Właśnie młoda wróciła ze szkoły: rano szła lekko przerażona, a teraz zachwycona: dzięki kl. 7c i Pani wychowawczyni”.

Pytam burmistrza **Piotra Felińskiego** jak przebiega akcja nadawania numeru pesel. Odpowiada, że bez zakłóceń. Nadano ich 165. Ponadto 65 dzieci objęto obowiązkiem szkolnym.

Przed kaziukowym jarmarkiem zadzwonił pastor Adam z propozycją, abym razem z nim i innymi prowadził kwestę puszkową, czyli zbierał pieniądze na uchodźców. Adamcowi trudno odmówić, ale początkowo miałem opory i nie chodziło o cel zbiórki. Później pomyślałem o mojej ukraińskiej babci Justynie i zbierałem. Byłem poruszony przychylnością i hojnością. Warto było.

Zbigniew Czajkowski

Fotografie pochodzą ze stron internetowych pastora Adama Ciucki, ks. Rafała Figla i innych

Kwestujemy z pastorem Adamem Ciucką

IV RAJD „KOCIOŁ ŚWIDWIŃSKI 1945”

W sobotę 5 marca odbyła się w Świdwinie i okolicach niezwykła impreza historyczno-turystyczna. Tego dnia zorganizowano IV rajd pod kryptonimem „Kocioł Świdwiński 1945”.

Miał on na celu upamiętnić żołnierzy polskich, którzy 77 lat temu walczyli o Pomorze z nazistowskimi Niemcami w tzw. Kotle Świdwińskim. W historii Pomorza Środkowego jest to jeden z epizodów rozpoczynający polską historię tych ziem po 1945 roku. Organizacja wydarzenia miała na celu promować aktywne formy spędzania czasu, uprawianie sportu oraz poszerzać wiedzę o historii regionu.

Frekwencja przerosła oczekiwania organizatorów, ponieważ do „punktu rekrutacyjnego” zgłosiło się ponad 100 osób. W ciągu całego dnia mieli oni za zadanie przejść trasę liczącą 16 kilometrów oraz w trakcie marszu wykonać zadania tematyczne, m.in. zdać kurs pierwszej pomocy w improwizowanym szpitalu polowym, odpowiedzieć na pytania w quizie historycznym, znaleźć skarby za pomocą wykrywacza metali i złamać niemieckie szyfry. Całą zabawę uświetniały pojazdy historyczne oraz rekonstruktorzy przebrani w mundury polskie i niemieckie z czasów II wojny światowej. Trzy pierwsze drużyny z sumą punktów za najlepszy czas i najlepiej wykonane zadania otrzymała puchary. Serdecznie im gratulujemy!

Tekst: Adam Kotarski/ww. Fot.: Wiesław Wiczorek

KSIĄŻKA O MARSZAŁKU

Z inicjatywy konsula honorowego Finlandii w Toruniu **Tadeusza Pajaka** odbyło się spotkanie **Anny i Jukki Soisalon-Soininen** autorów książki zatytułowanej *Mannerheim Puolan Vuodet* z kierownictwem Wydawnictwa Adam Marszałek. Tematem była analiza możliwości opublikowania polskiego wydania książki poświęconej postaci marszałka i prezydenta Finlandii, wielkiego przyjaciela Polaki i Polaków **Carla Gustava Mannerheima**.
B.P.

SPOTKANIE W ŻŁOTORII

W rezydencji prezesa **Kazimierza Walczaka** znajdującej się w podtoruńskiej Żłotorii spotkało się grono wybitnych historyków. Wiodącym tematem ich dyskusji była aktualna sytuacja w Ukrainie i jej reperkusje dla Polski. W spotkaniu uczestniczyli profesorowie: **Janusz Żbikowski, Andrzej Radziwiński, Roman Czaja**, prezes **Kazimierz Walczak, Janusz Tandecki, Bogdan Dybaś** oraz dr **Adam Marszałek**. Prowadzącym dyskusje uczonym towarzyszyły Małżonki oraz dr **Renata Bartczak**.
K.G.

UPIĘKSZAMY NASZE MIASTO

W ostatnim czasie dosadzono kilka drzew, przy pumpracku postawiono dodatkowe ławki, kosze oraz stojak na rowery. W tym roku planowane jest także częściowe odtworzenie ciągów pieszych w dawnym parku.
UM

POŻEGNANIE DZIEKANA TADEUSZA DMOCHOWSKIEGO

Fot. WNS UG

Grupa kilkuset osób z całej Polski żegnała na gdańskim cmentarzu garnizonowym znakomitego uczonego i przyjaciela dziekana Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego prof. dr. hab. Tadeusza Dmochowskiego. W imieniu społeczności akademickiej pożegnali go JM rektor UG prof. Piotr Stepnowski, prezes Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk prof. Tadeusz Walas, prezes Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych prof. Arkadiusz Żukowski oraz dyrektor Instytutu Politologii UG prof. Jarosław Nocoń. Wszyscy oni w swych wystąpieniach podkreślali wielkie zasługi prof. Dmochowskiego dla rozwoju polskiej politologii oraz Uniwersytetu Gdańskiego. Wskazywali jednocześnie, że był on dobrym człowiekiem wspierającym studentów oraz będących na początku swej drogi naukowej uczonych.

P.J.

Prof. Tadeusz Dmochowski urodził się 9 września 1962 roku w Gdańsku. Ukończył historię na Wydziale Humanistycznym UG w 1988 roku. W 1996 roku związał się zawodowo z Uczelnią. W 1998 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, a w 2010 roku – doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauk o polityce na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 2011 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego na Uniwersytecie Gdańskim. Współtworzył Instytut Politologii Wydziału Nauk Społecznych UG. Przez wiele lat pracował jako zastępca dyrektora Instytutu Politologii ds. dydaktycznych (kadencje 2002–2012), w latach 2012–2016 był dyrektorem Instytutu. Od 2016 roku pełnił funkcję Dziekana Wydziału Nauk Społecznych. Do najważniejszych osiągnięć prof. Tadeusza Dmochowskiego można zaliczyć członkostwo w Komitecie Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk oraz we władzach centralnych Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (Komisja Rewizyjna), ponadto w kolegium recenzentów Narodowego Centrum Nauki w Krakowie, w zespole ekspertów Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej na kierunku politologia, w Radzie Naukowej „European Journal of Transformation” i w think-thanku Europe Our House w Tbilisi. Pełnił także funkcję redaktora naczelnego Gdańskich Studiów Międzynarodowych. Napisał liczne artykuły naukowe i kilka książek, m.in.: *Radziecko-chińskie stosunki polityczne po śmierci Mao Zedonga* (Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego); *Mandżuria i Przyamurze w okresie zmięczenia dawnych potęg* (Wydawnictwo Adam Marszałek), *Rosyjsko-chińskie stosunki polityczne, XVII–XIX w.* (Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego), *Interwencja mocarstw na Syberii i Dalekim Wschodzie* (Wydawnictwo Adam Marszałek). W 2020 roku za swoją działalność na rzecz rozwoju nauki został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi.

oprac. AO/www.gdansk.pl

fot. Marcel Jakubowski/Zespół Prasowy UG

Z wielkim żalem i smutkiem informuję,
że w nocy, z 16 na 17 marca 2022. r. odszedł

dr hab. Tadeusz Dmochowski, prof. UG

*Członek Komitetu Nauk Politycznych PAN w latach 2015-2022
Od 2016 r. Dziekan Wydziału Nauk Społecznych UG, Współtwórca Instytutu
Politologii Wydziału Nauk Społecznych UG. Przez wiele lat pracował jako
zastępca dyrektora Instytutu Politologii ds. dydaktycznych (kadencje 2002–2012),
w latach 2012–2016 był dyrektorem Instytutu.
Żegnamy znakomitego nauczyciela akademickiego, naukowca i Przyjaciela
Rest in peace*

BIEG TROPEM WILCZYM

W Świdwinie odbył się Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Była to okazja do przypomnienia postaci **Stanisława Leszczaka**, ostatniego żyjącego w naszym mieście więźnia okresu stalinowskiego. Stanisław Leszczak działał w ramach nielegalnego związku „Konspiracyjne Wojsko Polskie”. Organizacja została założona w 1951 roku w Świdwinie. Jej celem była „propaganda pisana”, a w razie wybuchu kolejnej wojny zbrojna walka przeciw władzy ludowej. Po wykryciu przez UB członkowie organizacji zostali skazani na długoletnie więzienie. Wyroki skrócono po 1956 roku.

P.F.

ZMARŁ JERZY WARDAK (1938–2022)

Jerzy Wardak urodził się w 1938 roku w Świdwinie. Fotografii uczył się jeszcze w latach 50. w słynnym Liceum Sztuk Plastycznych w Gdyni-Orłowie. Na początku lat 60. związał się z Toruniem, gdzie podjął studia na Wydziale Sztuk Pięknych UMK. Był współzałożycielem legendarnej dziś grupy fotograficznej Zero-61, stworzonej w środowisku studentów WSP UMK – jednego z najciekawszych zjawisk w polskiej sztuce awangardowej tego okresu. Po rozpadzie grupy, gdy część jej członków przeniosła się do Łodzi, Jerzy Wardak pozostał w Toruniu, szybko stał jednym z najbardziej uznanych toruńskich artystów fotografików. W 1970 roku został uhonorowany tytułem Artiste FIAP (Międzynarodowa Federacja Sztuki Fotograficznej). Uczestniczył w bardzo wielu wystawach zbiorowych, prezentował swą sztukę na licznych wystawach indywidualnych. Aktywnie działał też w środowisku fotografików, przez lata związany był z Małą Galerią Fotografiki ZPAF przy ul. Podmurnej.

Andrzej R. Skowroński

KĄCIK LITERACKI

Irena Knapik-Machnowska

Wiatry wojny

Kiedy złowrogie
wiatry wieją
niech
NADZIEJA DOBRA
oczyszcza
ten ŚWIAT

Niech płaczące oczy
każdego dziecka
będą promieniami
nadającymi
nowy zbawienny
ŁAD

Strzały
nienawiści
okrutne myśli
nie dotyczą
już więcej
NAS

Nadszedł
CZAS WYBACZENIA
by dalej iść
bez mroków wojny
i gigantycznych
duchowych strat.

(3 marca 2022)

Urodzona 9 maja 1949 roku, poetka i dziennikarka. Dzieciństwo i młodość spędziła w Świdwinie. Absolwentka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

w Lublinie. Od 1973 do 2004 roku mieszkała w Ostrołęce. Debiutowała w „KKMP” – biuletynie Okolicy Poetów (1974), publikowała także na łamach „Kamień” (1975). Członek Klubu Literackiego „Narew” przy oddziale warszawskim ZLP – w latach 1977–1990 jego sekretarz, a od 18 grudnia 1985 do 30 marca 1990 roku prezes. Pisała reportaże i felietony, redagowała stronę Irena radzi w „Tygodniku Ostrołęckim”, a także „SKA-KANKE” – gazetkę dla dzieci (wkładka „Tygodnika Ostrołęckiego”). Autorka tomików wierszy: *Nie dla wszystkich* (ze wstępem Piotra Kuncewicza) (1981) *Ostatnie drzwi* (1984) *W siódlach* (1985) *Na środku świata* (1999) *Na progu dnia* (2004) *Sonata gdańska* (2011) *Nowy zapis* (2011). Wiersz *Wichry wojny* odzwierciedla myślenie autorki o sytuacji na świecie.

Pani

Katarzynie Szczutkowskiej

wyrazy szczerego współczucia
z powodu śmierci

Taty

składają

kożanki i koledzy

z Wydawnictwa Adam Marszałek

NAGRODY DLA SPORTOWCÓW I TRENERÓW

23 lutego w Świdwińskim Ośrodku Kultury Zamek wręczone zostały nagrody sportowcom, trenerom oraz działaczom sportowym za osiągnięcie wysokich wyników we współzawodnictwie sportowym oraz w upowszechnianiu sportu. Nagrodzeni zostali zawodnicy oraz trenerzy klubów sportowych: Akademia Piłkarska Technik Świdwin (**Aleksander Dudek, Jakub Ostafi, Aleksander Duda, Jakub Sadło, Leszek Kuzio, Krzysztof Kajder, Michał Wójcik, Dariusz Gąsiorowski**), Uczniowski Klub Sportowy „Technik” (**Konrad Kricki, Dominik Parniak, Mateusz Karasiński, Seweryn Chrzanowski, Dawid Dębiec, Zuzanna Cieślak, Łukasz Mołodowicz, Krzysztof Słoniowski, Gracjan Jurecki, Mikołaj Grzelak, Jakub Kuligowski, Szymon Kępka, Marek Spychalski, Krzysztof Kulikowski, Marcin Popow**), Uczniowski Klub Lekkoatletyczny „FENIKS” (**Róża Adametz, Szymon Simlat, Joanna Dobrowolska, Michał Rynkiewicz, Filip Korzystko, Natan Pawlukiewicz, Ksawery Dadacz, Joanna Kruk, Kamil Piotrowski**), a także sportowcy niezrzeszeni w świdwińskich klubach sportowych (**Kacper Pyra, Konrad Pyra, Damian Szczerba, Dawid Zelek, Magdalena Ciureja, Marek Dawidowicz, Maja Kozakowska, Piotr Klimczak**). Wszystkim serdecznie gratulujemy oraz życzymy dalszych sukcesów!

UM

VIII TURNIEJ WALASA

Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe Przyjaciele Walasa i Akademia Piłkarska Technik Świdwin byli organizatorami VIII Turnieju Walasa w Halowej Piłce Nożnej. Patronat nad imprezą sprawował burmistrz **Piotr Feliński**. Turniej poświęcony był pamięci **Łukasza Walko**, dla którego piłka nożna była wszystkim. Łukasz wspólnie z kolegami zdobył mistrzostwo województwa szkół podstawowych. Później z dużym powodzeniem grał w Spójni Świdwin i Hutniku Szczecin. W okresie studiów z kolegami z Politechniki Szczecińskiej wywalczył Mistrzostwo Polski Szkół Wyższych. Po studiach wrócił do Świdwina i tu dalej uprawiał ukochaną dyscyplinę sportu. Kiedy narodził się pomysł założenia szkółki piłkarskiej dla najmłodszych bez namysłu objął w niej funkcję trenera. W środowisku Akademii Piłkarskiej Technik Świdwin był uwielbiany. Zmarł tragicznie w wyniku odniesionych ran w wypadku drogowym na krajowej „szóstce” w okolicach Karlina. Miał zaledwie 33 lata... Ze względu na trudne warunki pogodowe jedynie miejscowe drużyny młodzieżowe rozegrały „pokazowy miniturniej”. Rozegrano natomiast turniej drużyn seniorskich, w którym zwyciężyli piłkarze STS Przyjaciele Walasa Świdwin, a kolejne miejsca zajęli: AZS Przyjaciele Walasa Szczecin, SMAD-KOP Ząbrowo oraz Akademia Piłkarska Technik Świdwin.

UM

SKASOWALI 53 575 ZŁOTYCH WZIĄTEK GRATULUJE FELIŃKIEMU

W biurze Lokalnej Grupy Działania – „Powiatu Świdwińskiego” podpisano cztery umowy w ramach projektu grantowego „Wydanie publikacji oraz organizacja wydarzeń kulturalnych, promujących obszar, produkty i usługi lokalne z terenu Powiatu Świdwińskiego”. W ramach grantów zorganizowane zostaną dwa konkursy fotograficzne, wydarzenie animacyjne na terenie miejscowości Niemierzyno podsumowujące jeden z konkursów, rajd rowerowy zakończony festynem w Rąbinie, podczas którego będą promowane produkty lokalne, wydany zostanie kalendarz od lipca 2022 do czerwca 2023 roku zawierający m.in. widokówki, zdjęcia zabytków, samolotów, miejsc historycznych, przepisy kulinarne. Łączna kwota dofinansowania 53 375,00 zł. Granty realizowane będą w ramach działania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w zakresie: 5.6 Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

W obecności wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego **Stanisława Wziątka** burmistrz **Piotr Feliński** podpisał umowę dotyczącą projektu grantowego pn. Pomorze Zachodnie – wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską i jest realizowany w celu zapobiegania negatywnym skutkom pandemii w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Wartość projektu to 70 154,00 zł.

K.G.

UM

PROJEKT JESTEŚMY!

Z dumą doczekaliśmy się ukończenia projektu „Jesteśmy!”. Za nami 6 miesięcy działań, około 350 godzin zajęć, integracja, wycieczka, dobra zabawa. Długo można by wymieniać to, co razem przeżyliśmy. Dnia 25.01.2022 r. w sali widowiskowej Świdwińskiego Ośrodka Kultury została zorganizowana Gala Finałowa projektu. Był to doskonały czas na podsumowanie.

Stowarzyszenie Przyjaciół Dwójki, działające przy Publicznej Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. ppor. Emilii Gierczak w Świdwinie, na początku czerwca 2021 r. podjęło się napisania wniosku do Fundacji PZU. Przedstawiona oferta o nazwie „Jesteśmy!” spotkała się z pozytywną recenzją i znaleźliśmy się w gronie 19 organizacji pozarządowych z całej Polski, które wygrały konkurs dotacyjny Fundacji PZU „Młodzi niepełnosprawni – sprawni z Fundacją PZU”.

Celem konkursu było zwiększenie samodzielności, sprawności oraz aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, a także wsparcie ich rodzin poprzez innowacyjne formy opieki i aktywizacji, które rozpoczęliśmy z początkiem roku szkolnego.

Dzięki aktywności Stowarzyszenia dzieci otrzymały dostęp do profesjonalnej, nowoczesnej i skutecznej rehabilitacji. Wzięły udział w zajęciach specjalistycznych i edukacyjnych, m.in.: dogoterapii, nauce pływania, zajęciach integracji sensorycznej, zajęciach logopedycznych, warsztatach artystycznych i w wielu innych, różnorodnych formach aktywizacji, także z rodzinami. Odbyły się również efektywne spotkania z psychologiem, logopedą, dietetykiem, podologiem i edukatorką na rzecz neuro różnorodności oraz świadomości autyzmu. Uczestnicy ponadto spędzili miło czas na wspólnym pikniku oraz wycieczce, której głównym punktem była alpakoterapia.

Dziękujemy wszystkim za ogromne zaangażowanie.

Amanda Osińska

WSPÓŁPRACA Z WAT

Od kilkunastu lat Wydawnictwo Adam Marszałek współpracuje z Wojskową Akademią Techniczną. Efektem tej współpracy jest publikowanie monografii pracowników uczelni. Goszczący w Wydawnictwie prof. **Zenon Trejnis** oraz dr **Jakub Adamkiewicz**, kierownik Zakładu Studiów Obronnych w Instytucie Bezpieczeństwa i Obronności, zaproponowali poszerzenie współpracy o organizację międzynarodowej konferencji poświęconej bezpieczeństwu w Europie Środkowej i Wschodniej. Wydawnictwo Adam Marszałek obejmie patronat nad tym ważnym przedsięwzięciem naukowym.

I.N.-B.

NOMINACJA DLA PANI DYREKTOR

Dyrektor **Iwona Nadolska-Bartosiak** w obecności redaktora **Szymona Gumienika** wręczyła wicedyrektor Instytutu Nauk Socjologicznych i Pedagogiki Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie dr **Iwonię Błaszczak** nominację na funkcję zastępcy redaktora naczelnego dwóch kwartalników „Kultury i Edukacji” oraz „The New Educational Review”.

P.J.

Elisabeth Cruciger

Niedaleko Świdwina leży wieś Międzyrzecze (Meseritz), w której to około 1500 r. przyszła na świat Elisabeth Cruciger. Poetka i pierwsza autorka hymnów protestanckiej reformacji, przyjaciółka Marcina Lutra i jego żony Katarzyny.

Międzyrzecze leżało wówczas na rubieżach brandenburskiej Nowej Marchii, nieopodal granicy z Pomorzem. Elisabeth przyszła na świat w rodzinie von Meseritz, jednym ze szlacheckich rodów pomorskich. Jako dziewczynka dobrze urodzona spędziła późne dzieciństwo i wczesne lata młodości w klasztorze w Trzebiatowie nad Regą.

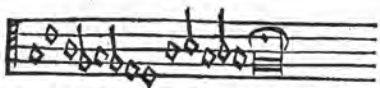
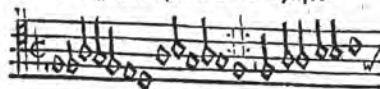
Tam to poznała ks. Jana Bugenhagena, trzeciego obok Lutra i Melanchtona reformatora w Wittenberdze, który w tamtym czasie był wikariuszem miejscowego kościoła i rektorem szkoły miejskiej w Trzebiatowie oraz nauczycielem teologii w klasztorze. Była to postać wybitna i charyzmatyczna, dzięki jego staraniom bardzo wzrósł poziom szkolnictwa w mieście, a trzebiatowska Szkoła Łacińska z jej humanistycznym programem stał się wiodącym ośrodkiem oświatowym na Pomorzu Zachodnim.

W 1522 r. Elżbieta opuściła Trzebiatów i przeniosła się do Wittenbergi, gdzie dołączyła do rodziny Bugenhagena. Niestety nie znamy szczegółów, najprawdopodobniej pod wpływem idei reformacji i samego Bugenhagena, uciekła z klasztoru.

Następnie w 1524 r. poślubiła teologa Caspara Crucigera, ucznia i asystenta Marcina Lutra. Ślubu parze udzielał ks. Marcin Luter.

Przez małżeństwo z Crucigerem Elżbieta znalazła się w najbliższym otoczeniu Marcina Lutra. Pogłębiły się kontakty z małżeństwem Lutrów. Przyjacielskie relacje z żoną Lutra, Katarzyną von Bora,

© Lyn Lobsanck von Christo

Wahrheit ist der ewig
 heyt. Aus seyn herten entsprossen/ gleich wie ges
 schriben steht. Er ist d' morgen sterne/ seyn glenye
 streck er ferne/ fur andern sternn klar.
 fur uns ein mesh geboze/ yn letzte teil der zeit/
 Der mutter unuerloze/ yhe yugfrewelich keuscheyt.
 Den tod fur uns zu broche/ de hymel auffgeschloß
 fen/ das leben wider bracht.

Lasz vns yn deiner liebe/ vnd kennnis nemē zu/
 Das wir am glawben bleibe/ vnd diene yn geyst
 so. Das wir hie mugen schmecken/ deyn suffichet
 yn herten/ vnd vnsien ster nach dir.

Du Schepffer aller dinge/ du vetterliche krafft.
 Regirst von end zu end/ krefftig aus eigen macht
 Das hertz vns zu dir wende/ vnd her ab vnser syn
 ne/ das spenicht yran von dir.

Ertot vns durch deyn gute/ erweck vns durch
 deyn gnadt. Den alten menschen krencke/ das der
 newe leben mag. Wol hie auff dyer erden/ den syß
 vnd all begeroen/ vnd dancken han zu dir.

można zrozumieć poprzez ich wspólne doświadczenia: obie były wcześniej zakonnicami, obie wyszły za mąż za mężczyzn z pierwszej linii reformacyjnego frontu.

Elisabeth urodziła w 1525 r. syna, ochrzczonego imieniem ojca. Caspar Cruciger Młodszy (1525–1597) został także teologiem. Studiował u Filipa Melanchtona. W 1560 r. wybrano go jego następcą. Jego młodsza siostra, także Elisabeth, w drugim małżeństwie została żoną najstarszego syna Lutra, Johannaesa.

Małżeństwo Elisabeth i Caspara trwało jedenaście lat i uchodziło za szczęśliwe. Drugiego maja 1535 r. Elisabeth zmarła. Nieznana jest przyczyna jej śmierci.

Podobno Elisabeth miała sen, który opowiedziała mężowi. Śniło jej się, że w kościele w Wittenberdze głosiła kazania. Gdy mąż to usłyszał odpowiedział tak: „Może nasz kochany Bóg, tak cię pragnie godnie uczcić, że pieśni, co po domu chodząc nuczisz, w kościołach śpiewać będą”.

Adam Ciućka

SPOTKANIE PANI DYREKTOR

Z roboczą wizytą bawiła w Wydawnictwie dyrektor Instytutu Badań nad Edukacją i Komunikacją Politechniki Śląskiej w Gliwicach prof. **Beata Piłula**. W rozmowie z dyrektorem **Iwoną Nadolską-Bartosiak** omówiła ona perspektywy współpracy wydawniczej w 2022 roku.

Z.K.

ROZMOWY O BUDOWNICTWIE

W Lipnie odbyło się kolejno spotkanie dyskusyjne poświęcone aktualnym problemom budownictwa. Wzięli w nim udział: były wiceprezes Kujawsko-Pomorskiej Izby Budownictwa gen. **Marian Dering**, właściciel firmy „Clean Office” **Maciej Onoszkowicz-Jacyna**, prezes firmy „Wiksbud” **Wiktor Siemradzki**, dr **Adam Marszałek**, prezes Kujawsko-Pomorskiej Izby Budownictwa **Andrzej Cieślik** oraz wójt gminy Lipno **Andrzej Piotr Szychulski**.

Wojciech Kukuryka

CZYTAJĄ „ECHO ŚWIDWINA”

Andrzej Lubiński,
historyk, Sztum

dr Angelika Kuligowska,
Wyższa Szkoła Bankowa, Toruń

Ryszard Kurylczyk,
pisarz, Słupsk

Katarzyna Ulicka-Pyda,
aktorka teatralna, Koszalin

DLA SYMPATYKÓW BLUESA

Brodnicza blues to książka **Mariusza Szalbierza**, dokumentująca nie tylko historię ważnego wydarzenia z dziedziny kultury muzycznej, ale także zjawisko opisujące miasto, jego mieszkańców, walory turystyczne, krajobrazowe i socjologiczne.

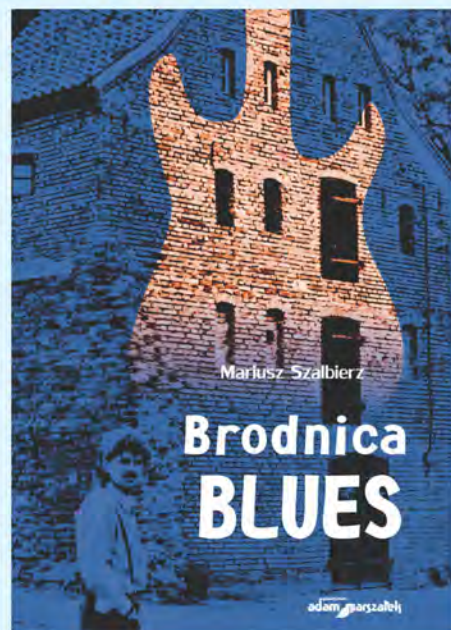
Promocja książki zgromadziła w Brodnickim Domu Kultury bohaterów owej zjawiskowej imprezy muzycznej, uczestników – tych na scenie, w amfiteatrze, nad Niskim Brodnem, muzyków i twórców pierwszego planu, i tych za kulisami, sympatyków, a także krytyków, publicystów, fotoreporterów, wreszcie pomysłodawców, wydawcę i twórcę „*Brodnicza blues*”. Precyzyjnie rzecz ujmując, byli to zaledwie ich przedstawiciele – sala koncertowa BDK pomieściła tylko ok. 300 osób. Gdyby zaprosić wszystkich, dosłownie, trzeba by wysłać zaproszenia do kilkudziesięciu tysięcy sympatyków bluesa, reggae i rocka w kraju i na świecie.

Wróćmy do meritum, do książki *Brodnicza Blues*. Dziennikarz i krytyk muzyczny Mariusz Szalbierz, pisarz i publicysta, a także organizator imprez muzycznych z bluesem w roli głównej, gdy padło hasło ze strony **Grzegorza Grabowskiego**, żeby opisać zjawisko wywodzące się ze spotkań bluesowych, które przyjęło nazwę „Muzyczny Camping”, nie zastanawiał się długo. Przeraził się natomiast, kiedy zobaczył ogrom materiałów, dokumentów, fotografii, zapisów wszelkich działań organizatorów „Muzycznego Campigu”, wycinków prasowych, wspomnień, listów, urzędowych kwitów, rozmaitych decyzji, odwołań i postanowień... – Po kilku miesiącach przeglądu tej całej dokumentacji stwierdziłem, że chyba nie dam rady. Przeraził mnie ogrom tego wszystkiego. Zastanowiła tylko jedna rzecz: chronologia gromadzenia tych wszystkich papierów, dyscyplina i porządek, jak w archiwum. Grzegorz o to zadbał, myśląc już wówczas o przyszłości. Nie chcąc tego zmarnować,

uznałem że trzeba się zabrać za pisanie. Przyjąłem taką poetykę, iż jako narrator stoję z boku, przyglądam się, a główni bohaterowie, muzycy, mieszkańcy, sklepowa, kolejarz, organizatorzy, turyści, ludzie w sklepie czy w parku, wiodą dialog wpisujący się w rzeczywistość kolejnych Muzycznych Campingów. Po dwóch latach mogłem krótko podsumować: jest książka – tak swoją rolę opisał Mariusz Szalbierz.

Wydawcą tej publikacji jest Wydawnictwo Adam Marszałek z Torunia. Brodnicke, bluesowe spotkanie promujące książkę sam szef tej toruńskiej oficyny dr **Adam Marszałek** zaszczylił swoją obecnością. Co się zdarzyło, że wydawnictwo, znane przede wszystkim z publikacji naukowych, zdecydowało się na edycję muzycznej opowieści? – tematyka kultury, konkretnie muzyki, nie jest nam obca. Mógłbym wyliczyć kilkadziesiąt tytułów prac, ogólnie rzecz ujmując, związanych z muzykologią. Ale to nie główny powód – tłumaczył dr Adam Marszałek. – Uważam, że *Brodnicza Blues* to projekt wyjątkowy, dlatego należało podjąć istotną decyzję. Sam temat był już wystarczającym argumentem, a gwarancją zainteresowania była ciekawa narracja autora Mariusza Szalbierza, a także osoba Grzegorza Grabowskiego, jednego z twórców „Camping Muzyczny”, dziś inicjatora powstania Centrum Kulturalno-Kongresowego „Jordanki” w Toruniu. W końcu obaj kończyliśmy, w różnym czasie, tą samą uczelnię, UMK w Toruniu.

– Wielkie słowa uznania dla tej, jakże ważnej publikacji – dołączył do głosów z sali, kolejny absolwent UMK, **Michał Zaleski**, prezydent Torunia. – Ważnej z wielu powodów. Znajdujemy w niej nie tylko opis wydarzenia artystycznego, jakim bez wątpienia był „Camping Muzyczny”, ale także zapis codzienności tamtych czasów, poczynając od 1982 roku, od pierwszych uderzeń w struny gitary. Poznajemy Brodnicę tamtych lat, śledzimy zmiany jakie następowały z każdym rokiem, łącznie z przemianami ustrojowymi. Mamy tam opis ludzkich zachowań, ludzkich charakterów, społecznych zachowań, kultury i obyczajów tamtych czasów. Dlatego uważam, iż jest to dzieło zajmujące dziś ważne miejsce wśród publikacji opisujących historię miasta. Miasta mojej młodości, bowiem tu

właśnie uczyłem się w brodnickim Liceum Ogólnokształcącym, znajdującym się jeszcze w budynku przy ul. Mazurskiej, tu zdawałem maturę, stąd, podobnie jak Grzegorz później, ruszyłem na studia do Torunia.

Grzegorz Grabowski swój czas na opowieść wykorzystał znakomicie w książce *Brodnicza Blues*. Z epizodów wspomnieniowych wspomnę tylko jeden. – Spójrzcie państwo – zwrócił się do widowni – na okładkę. Autorką tego wspaniałego projektu jest **Maria Melnicka**. Widzimy tam mury trzystuletniego spichlerza. Obrys tych murów to kształt części gitary elektrycznej. Marysiu! Zdałaś egzamin celująco.

Zarówno **Maria Melnicka**, jak i **Bogusław Grabowski**, brat Grzegorza, **Sławek Wiercholski** z Nocną Zmianą Bluesa, a także setki innych, którzy przewinęli się przez scenę „Muzycznego Campingu” albo przeszli obok niej, niewidoczni, to bohaterowie *Brodnicza Blues*. Niektórych, niestety, już nie ma z nami. Dlatego szanujmy wspomnienia!

Dodajmy jeszcze, że promocyjne wydanie *Brodnicza Blues* zyskało specjalne, ozdobne opakowanie, które bezinteresownie wykonała brodnicka Wytwórnia Opakowań Kartonowych. Właściciele tej firmy nie dotarli na promocyjne spotkanie, dlatego też za naszym pośrednictwem, tygodnika „Super Brodnica”, przekazujemy im w imieniu organizatorów promocji, łącznie z autorem książki, wydawcą oraz pomysłodawcą wyrazy wdzięczności.

Spotkanie zakończył krótki występ Nocnej Zmiany Bluesa, w mocno okrojonym składzie.

Tekst i fot. Bogumił Drogóról

ODSZEDŁ GENERAL RYSZARD OLSZEWSKI

W dniu 8 lutego 2022 roku zmarł po długiej i ciężkiej chorobie w szpitalu w Warszawie gen. broni dr hab. inż. pil. Ryszard Olszewski, zasłużony generał Lotnictwa Polskiego, były dowódca WLOP i Sił Powietrznych, komendant-rektor WSOSP, dowódca 2. plm „Kraków” i 60. Lotniczego Pułku Szkolnego, członek Oddziału Warszawsko-Mazowieckiego Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP i Klubu Generałów WP. Ten wspaniały pilot i dowódca urodził się 1 maja 1948 r. w Tuczej, woj. lubelskie. W 1967 r. ukończył Liceum Pedagogiczne w Leśnej Podlaskiej. Rok później podjął studia w Wyższej Oficerskiej Szkole Lotniczej w Dęblinie. Szkołę ukończył w 1971 r. jako prymus, uzyskał stopień podporucznika i tytuł pilota inżyniera. Zawodową służbę wojskową w lotnictwie rozpoczął jako pilot instruktor w 58. Lotniczym Pułku Szkolno-Bojowym w Dęblinie. Jego zdolności pilotażowe i organizacyjne docenili przełożeni. Efektem był awans na kolejny stopień oficerski, wyższe stanowisko służbowe oraz skierowanie w 1974 r. na studia w ASG WP w Warszawie. Ukończył je w 1977 r. z wyróżnieniem. W wieku 34 lat, w kwietniu 1982 r., został dowódcą 60. Lotniczego Pułku Szkolnego w Radomiu. Pułk pod jego dowództwem osiągał bardzo dobre wyniki, w 1984 r. wyróżniony był przez ministra obrony narodowej. W latach 1988–1990 kontynuował studia operacyjno-strategiczne w Moskwie. W 1990 r. powrócił do WOSL w Dęblinie. Pełnił obowiązki szefa sztabu – zastępcy komendanta, a następnie (po reorganizacji uczelni w 1994 r.) zastępcy komendanta do spraw ogólnych. Równocześnie z wykonywaniem zadań służbowych kontynuował pracę naukowo-badawczą. Jej wynikiem była – obroniona w Akademii Obrony Narodowej w 1992 r. – rozprawa doktorska *Wyższa Oficerska Szkoła Lotnicza w okresie zagrożenia i wojny* (wyróżniona przez komendanta AON w konkursie na najlepszą pracę doktorską). 16 października 1995 r. został komendantem-rektorem WSOSP w Dęblinie, a 11 listopada 1995 r. z rąk Prezydenta RP, Lecha Wałęsy otrzymał nominację na stopień generała brygady. Pełniąc obowiązki komendanta-rektora kontynuował pracę naukowo-badawczą. Jej ukoronowaniem była praca habilitacyjna „Siły Powietrzne w odstraszeniu militarnym”, obroniona w 1998 r., w Akademii Obrony Narodowej, w Warszawie na Wydziale Strategiczno-Obronny. 12 maja 1999 r. otrzymał tytuł *doktora honoris causa* Słowackiej Wojskowej

Akademii Lotniczej w Koszycach. 6 września 1999 r. został wyznaczony na stanowisko zastępcy dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej – szefa Szkolenia. W latach 2000–2001 studiował na Narodowym Uniwersytecie Obrony w Waszyngtonie. Od czerwca 2001 r. do marca 2002 r. pełnił służbę na stanowisku szefa Generalnego Zarządu Operacyjnego P-3 w Sztapie Generalnym WP. 15 sierpnia 2001 r. z rąk Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego otrzymał nominację na stopień generała dywizji. 3 kwietnia 2002 r. decyzją Prezydenta RP został wyznaczony na stanowisko dowódcy WLOP, a od 1 lipca 2004 r. do 31 marca 2005 r. był dowódcą Sił Powietrznych. 15 sierpnia 2002 r. został awansowany do stopnia generała broni. 31 sierpnia 2005 r. odszedł do rezerwy. Od 21 września 2005 r. aż do czasu zamknięcia placówki w 2008 r. był ambasadorem w Zjednoczonym Królestwie Kambodży. Wdrażał nowe procedury po przyjęciu Polski do NATO, wykonując zadania narodowe oraz wynikające z przynależności naszego kraju do nowego sojuszu. Kierował misjami „Air Policing”. Nie pozwolił zlikwidować lotniska w Łasku i w Mirosławcu. Był odznaczony między innymi Krzyżem Komandorskim (2005 r.), Krzyżem Oficerskim (1999 r.) i Krzyżem Kawalerskim (1992 r.) Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi (1983 r.), Legią Zasługi IV Klasy (USA) – nadanym w Waszyngtonie, w 2004 r., Tytułem Honorowym i Medalem „Za Zasługi dla Miasta Stołecznego Warszawy” (2017 r.) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Żona Maria. Synowie: Marcin – major lotnictwa (zmarł), Piotr i Paweł. Wnuczka Karolina i wnukowie: Aleksander, Jan, Stanisław i Jakub.

Został pochowany 18 lutego 2022 r. na Cmentarzu Parafialnym w Warszawie Pyrach, przy ul. Farbiarskiej 30. W ceremonii pożegnalnej uczestniczyła rodzina zmarłego, przedstawiciele kierowniczej kadry Sił Zbrojnych RP, Sztabu Generalnego WP, Dowództwa Generalnego RSZ, Dowództwa Operacyjnego, Inspektoratu Sił Powietrznych oraz delegacje z Centrum Operacji Powietrznych, Lotniczej Akademii Wojskowej z Dęblina, Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych, Wyższej Szkoły Policji ze Szczytna i jednostek wojskowych, samorządów, administracji lokalnej, organizacji społecznych, Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej, Klubu Generałów WP, Stowarzyszenia Lotników Polskich, Światowego Stowarzyszenia Lotników Polskich, Warszawskiego Klubu Seniorów Lotnictwa oraz Związku Żołnierzy WP.

plk dr inż. Henryk Czyżyk

foto: Andrzej Szymczak

Do Katedry Polowej WP w Warszawie na mszę św. w intencji zmarłego gen. broni dr hab. inż. pil. **Ryszarda Olszewskiego** przybyli przedstawiciele wielu stowarzyszeń lotniczych, wśród nich członkowie Oddz. W-M SSLW RP.

Wartę honorową pełni plk mgr **Karol KUDLAK** oraz plk dr inż. **Henryk CZYŻYK** członek **Zarządu Głównego SSLW RP**, a jednocześnie członek Oddziału Warszawsko-Mazowieckiego Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP.

Z historii miasta i ziemi świdwińskiej

PRAWDA I POKÓJ. POŚWIĘCENIE ŚWIDWIŃSKIEJ SYNAGOGI

Heinemann Vogelstein

Od ćwierćwiecza w Kościele katolickim każdego 17 stycznia obchodzimy Dzień Judaizmu. Z tej okazji chciałbym udostępnić fragmenty kazania na otwarcie świdwińskiej synagogi, wygłoszonego przez szczecińskiego rabinę dr. Heinemanna Vogelsteina.

Rabin Vogelstein był członkiem związku liberalnych rabinów i przeciwnikiem syjonizmu, przed wojną, do czasów nazizmu był patronem jednej ze szczecińskich ulic. Zanim trafił do Szczecina był rabinem w Pilźnie. Kto był wówczas świdwińskim rabinem nie udało mi się ustalić. Dzieje społeczności żydowskiej w przedwojennej historii miasta były traktowane po macoszemu. Nawet na pocztówkach niezbyt często była umieszczana. Uroczystość otwarcia synagogi i kazanie rabinę Vogelsteina miała miejsce 2 grudnia 1880 roku przy dzisiejszej Nowomiejskiej. Stała w miejscu starej, drewnianej bożnicy wzniesionej w 1821 roku. Mam nadzieję, że w niedalekiej przyszłości uda się umieścić na ścianie galerii Hosso tablicę z informacją, że w tym miejscu stała synagoga.

Ps. Na okładce broszury widnieje napis: Kazanie wygłoszone z okazji otwarcia nowej synagogi w Świdwinie. Dr H. Vogelstein. Przekazano do drukowania

na prośbę zarządu gminy synagogalnej w Świdwinie. Grudzień 1880.

W 1881 roku została poświęcona synagoga w Świdwinie „jako miejsce zgromadzenia i nauczania dla żydowskiej wspólnoty”, jak to ujął kaznodzieja tego świątecznego dnia – rabin dr H. Vogelstein ze Szczecina. „Zgodnie z naszymi świętymi pismami wśród śpiewów i modlitw zapaliliśmy wieczną lampę i umieściliśmy zwoje Tory w świętej szafie ołtarzowej”. „Boży Dom, jakkolwiek znaczący może być”, powiedział kaznodzieja, „winien dać nam wezwanie i zaproszenie, abyśmy przemieniali świat w miejsce godne zamieszkania Bóstwa”.

Rabin Vogelstein oparł swoje kazanie na tekście z proroka Zachariasza 4. Prorok widzi świecznik ze złota z czarą podtrzymującą siedem lamp, a każda lampa ma siedem palników i dwie oliwki stojące jedna z prawej, druga z lewej zbiornika. Anioł objaśnia obraz następującymi słowami: „Nie przemocą ani siłą, lecz Duchem moim, mówi Pan Zastępów”. Rabin wyjaśnia: „Złoty świecznik, z którego wypływa światło i blask, to Duch Boży, który przez dwie oliwki okazuje się być duchem prawdy i pokoju”. W dwóch częściach rozwija ów kaznodzieja, co oznacza prawda i pokój w Piśmie św. i judaizmie, a także dla współczesności.

F. Puchstein, synagoga

1. Oliwka prawdy

Dążenie do prawdy umieścić Bóg w rozumie i poznaniu każdego człowieka, co nas czyni obywatelami wyższego świata. W ten sposób przewyżczamy lęk przed losem i stajemy się ludźmi,

którym kłamstwo i niewolnicze podanie jest tak obce, jak pycha i duma. A jednak to dążenie może stać się dla nas niebezpieczne, kiedy blask, który wychodzi z nas, uważamy za źródło światła. Zamiast karmić się ze źródła prawdy, człowiek zanurza się w niewierze i opiera się na pozornych prawdach, jako rzecz Izajasz: „Mnie, swego Pana, opuścili, mnie źródło żywej wody, aby czerpać ze sztucznych system, które nie zatrzymują wody”. Dlatego oliwka prawdy musi stać po prawej stronie złotego lichtarza z jego Boskim światłem. Poznanie i wiedza, uwolnione od religii, łatwo prowadzą do samoubóstwienia człowieka. Rozum, poznanie i wiara zawsze współwystępują razem w historii Izraela i zdecydowanie przyczyniły się do przetrwania Izraela pośród wrogiemu mu świata. Atoli Izrael podarował ludzkości również nieprzemijające świadectwa ducha postępu. Do umocnienia ducha Bożego Dom Boży i kult przyczyniły się w znacznej mierze. Nauczanie i wychowanie, umocnienie w wierze, uniesienie serca, karmienie się Duchem Bożym ofiarowane są przy stole Pańskim.

2. Oliwka pokoju

Z Bożego Domu pokojowe i braterskie nastawienie winno promieniować w świecie. A jednak historia religii ukazuje, że gorliwość o wiarę może prowadzić do nietolerancji, gwałtu i zniewolenia, a także do fanatyzmu. Dlatego Biblia zawiera obok przykazania miłości Boga także przykazanie miłości człowieka. Celem religii nie są podziały na wrogie obozy, lecz zjednoczenie i pojednanie na bazie wspólnej wiary w Boga.

Kaznodzieja poleca wziąć sobie do serca zakończenie modlitwy z nabożeństwa synagogalnego: „Ten, który tworzy pokój na wysokościach niebieskich, niech udzieli nam i wszystkim swoim dzieciom pokoju”, co także rozbrzmiewa w końcowym pozdrowieniu: „Pokój niech będzie z wami!”. Kaznodzieja poleca również modlitwę za cesarzy oraz ojczyznę i kończy modlitwą wstawienniczą za Dom Boży, za wszystkich obecnych i za tych, którzy zbudowali tę synagogę.

Zbigniew Czajkowski

ZDROWSZE ZAMIENNIKI POPULARNYCH SMAKOŁYKÓW

Nie musimy odmawiać sobie drobnych przyjemności, nawet podczas diety. Jednak należy zachować umiar i rozsądek. Większość z naszych ulubionych pokarmów można przerobić w zdrowszą, domową wersję, która będzie dostarczać mniej kalorii, niż te tradycyjne.

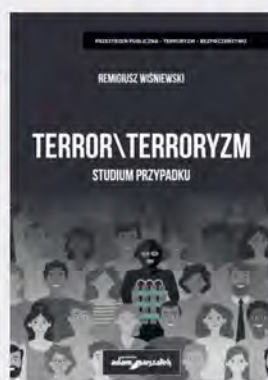
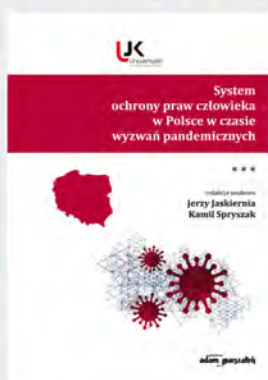
Nutella → jej zdrowsza wersja to nutella przygotowana na bazie awokado. (Awokado, dwa dojrzałe banany, łyżka kakao, miód do smaku. Wszystkie składniki należy ze sobą zblendować.)

Frytki → pieczone ziemniaki. Do przygotowania potrzebujemy kilka ziemniaków (najlepiej odmiany sałatkowej), odrobiny oleju, papryki wędzonej, soli ziołowej i czosnku granulowanego. Ziemniaki kroimy na kształt frytek, skraplamy olejem i przyprawiamy, następnie pieczemy je w temperaturze 200 stopni do zarumienienia.

Pizza → tortilla a'la pizza. Jej przygotowanie zajmuje niewiele czasu i jest niebywale proste! Wystarczy placek tortilli, ser, ulubione składniki i odrobina koncentratu pomidorowego oraz przypraw (oregano, bazylija). Na placku tortilli rozsmarować koncentrat połączony z przyprawami. Ułożyć ser i ulubione składniki. Zapiekać w 180 stopniach do rozpuszczenia się sera.

Aleksandra Kobyłańska

NOWOŚCI WYDAWNICTWA ADAM MARSZAŁEK

NOWE CZASOPISMO GMYSA

Prezes prof. **Joanna-Marszałek-Kawa** podjęła decyzję o utworzeniu nowego czasopisma. Będzie ono poświęcone szeroko rozumianej muzykologii. O jego profilu dyrektor **Iwona Nadolska-Bartosiak** rozmawiała z prof. **Marcinem Gmysem** z Uniwersytetu Adam Mickiewicza w Poznaniu. Sz.G.

NAGRODA DLA PIŁKARZA

Wiceburmistrz **Beata Ociepa** wręczyła nagrody najlepszym sportowcom Świdwina. Wśród nich znalazł się młody piłkarz AP Technik **Jakub Sadło**.

M.K.